

การศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับการมีภรรยาน้อย

รณชัย คงสกนธ์ พ.บ., น.บ., วท.ม.¹,

นิกมน รัตนะรัต น.บ., ศ.บ., สป.บ., ศ.ม., น.ม.², พวงทอง เครือมังกร ส.บ.¹

¹ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์-นรีเวชวิทยา, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปทุมธานี

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อสำรวจทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการมีเมียน้อย และหาแนวทางในการป้องกันปัญหาการมีเมียน้อย

วิธีการศึกษา: การวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 1,573 ราย

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.2) เพศชาย (ร้อยละ 43.8) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-45 ปี (ร้อยละ 42.7) สถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 54.4) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 50.2) มีรายได้ 8,001-15,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 32.9) กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยว่า มีสาเหตุมาจากโอกาส สิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดสนิทสนม หรือความเห็นอกเห็นใจ ทำให้มีภรรยาโดยไม่ได้ตั้งใจมากที่สุด (ร้อยละ 58.2) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยว่า มีสาเหตุมาจากความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชายมากที่สุด (ร้อยละ 77.8)

กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาน้อยว่า เป็นเรื่องส่วนตัว (ร้อยละ 59.4) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาน้อยว่า ไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมมากที่สุด (ร้อยละ 49.5)

กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 83.0) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 97.2)

สรุปผลการศึกษา: การมีภรรยาน้อยเป็นปัญหาที่สังคมจะต้องตระหนัก เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว หรือทำให้ครอบครัวแตกแยก การที่ผู้ชายคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และคิดนอกใจมีภรรยาน้อย ถ้ามีโอกาสนั้นเห็นควรหาแนวทางให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเป็นครอบครัวฟัวเดียวเมียเดียว และให้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชื่อเสียง หน้าที่การงานและหน่วยงาน รวมทั้งการนำระเบียบวินัยในระบบราชการมาใช้ควบคุมพฤติกรรมด้วย

คำสำคัญ: ภรรยาน้อย ทัศนคติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ การป้องกัน

* การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการหน่วยจัดการความรู้ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

บทนำ

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นภัยเงียบของสังคมที่สามารถซ่อนเร้นได้อย่างแนบเนียนโดยผู้ถูกระทำไม่รู้ อาจแสดงออกทางคำพูด กิริยาท่าทาง อารมณ์ หรือพฤติกรรมได้ เช่น การนอกใจคู่สมรส โดยแอบมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่สาม หรือแอบมีภรรยาน้อย ข้อมูลจากผู้ที่ยอมรับคำปรึกษาทางโทรศัพท์ของศูนย์นารีรักษ์ โรงพยาบาลรามาธิบดี⁽¹⁾ พบว่าปัญหาสามีมีภรรยาน้อยหรือนอกใจเป็นอันดับหนึ่ง และเช่นเดียวกับทางมูลนิธิเพื่อนหญิงที่วิเคราะห์ได้ว่า สาเหตุที่ถูกทำร้ายร่างกาย/การฆ่ากันของผู้ขอรับความช่วยเหลือมีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสามี-ภรรยาแอบแฝงอยู่ด้วย⁽²⁾ นอกจากนี้ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ผู้หญิงต้องเข้ารับการรักษานี้เนื่องจากถูกสามีทำร้ายร่างกายและจิตใจ

สังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายมาทุกยุคทุกสมัย⁽²⁾ นับตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมาที่กฎหมายตราสามดวงกำหนดไว้ว่า เมียและลูกเป็นทรัพย์สินที่สามีหรือบิดาจะนำไปขาย จำนำ ดุ่า เหยียดตี ทำโทษได้ จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ผู้หญิงจึงเริ่มมีสิทธิในตัวเอง

จนถึง 65 ปีก่อนหน้านี้ผู้ชายก็ยังได้สิทธิ์มีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน สังคมไทยยังคงยกย่องผู้ชายมาโดยตลอด ส่งผลให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง โครงสร้างที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงยังไม่เปลี่ยนไป ความเชื่อและทัศนคติเรื่องผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชายยังคงฝังรากลึกในความรู้สึกของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ความรุนแรงที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิงจึงยังคงสืบทอดมาทุกยุคทุกสมัย

การมีภรรยาน้อยเป็นปัญหาสังคมที่เรื้อรังและยาวนาน ตั้งแต่ระบบศักดินาจนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ยังทำให้ครอบครัวแตกแยกเกิดการหย่าร้าง สมาชิกในครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น เด็กอาจจะติดยาเสพติด ไม่รู้จักรักตัวเอง และมีพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่ถูกต้องและการเพิ่มของครอบครัวพ่อ/แม่เลี้ยงเดี่ยวที่สังคมต้องให้การดูแลช่วยเหลืออีกด้วย

กลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อปัญหานี้ ก็คือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา และอีกด้านหนึ่ง เป็นผู้ที่ทำงานที่มีโอกาสสัมผัสกับประชาชนทั่วไป จนบางครั้งอาจต้องมีหน้าที่การงานที่เป็นผู้นำในกิจกรรมในสังคม แต่เราก็ได้อ่านพบในข่าวเป็นครั้งคราวถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในเรื่องของการมีหญิงอื่นนอกจากภรรยาของตน ที่เป็นที่ยอมรับกันถึงการมีเมียน้อย จนเป็นปัญหาทั้งต่อตนเองและครอบครัว กระทั่งถึงหน้าที่

การงานทางราชการ จึงเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้ว่า ภายหลังจากมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ที่ทำให้สังคมเกิดความตระหนักถึงปัญหานี้ แล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีเจตนาคิดต่อเรื่องนี้อย่างไร เพื่อจะได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสำรวจทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการมีเมียน้อย และหาแนวทางในการป้องกันปัญหาการมีเมียน้อย

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2552 - กุมภาพันธ์ 2553

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานสาธารณสุข, หน่วยงานสวัสดิการสังคม, หน่วยงานด้านการทหาร, ตำรวจ, หน่วยงานศาล เจ้าหน้าที่ในจังหวัด (ที่ทำงานในศาลากลาง) จำนวน 1,750 คน
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเพศชายและเพศหญิง ทั้งที่เป็นโสดและสมรสแล้ว และมีตำแหน่งหน้าที่ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการถึงระดับผู้บริหาร

เครื่องมือในการศึกษา

คือ แบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ชำนาญงานวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง หน่วยงาน ที่อยู่ และรายได้
2. ทัศนคติเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อย จำนวน 17 ข้อ

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของกลุ่มเป้าหมาย และอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย และผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารของหน่วยงานในการเก็บข้อมูลโดยให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและช่วยแจกแบบสอบถามโดยสุ่มกลุ่ม

ตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ที่ได้ชี้แจงแล้ว และเก็บรวบรวมส่งตามเวลากำหนด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ
2. ข้อมูลทัศนคติที่เกี่ยวกับการมีภรรยาโดยใช้วิธีการพรรณนา

ผลการศึกษา

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากการส่งออกไป 1,750 ฉบับ ได้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐตอบกลับมา เป็นจำนวน 1,573 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.89 โดยมีข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตาม ตารางที่ 1

1. ในด้านเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.2) และเป็นเพศชาย (ร้อยละ 43.8)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

	จำนวน (n = 1573)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	689	43.8
หญิง	884	56.2
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	473	30.1
31 - 45 ปี	672	42.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 46 ปี	428	27.2
สถานภาพสมรส		
สมรส	855	54.4
โสด	605	38.5
หย่า	54	3.4
แยกกันอยู่	29	1.8
หม้าย	27	1.7
อื่นๆ	3	.2
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	569	36.2
ปริญญาตรี	790	50.2
สูงกว่าปริญญาตรี	214	13.6
รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 8,000 บาท	418	26.6
8,001 - 15,000 บาท	517	32.9
15,001 - 25,000 บาท	375	23.8
มากกว่า 25,001 บาท	263	16.7
ตำแหน่ง		
เจ้าหน้าที่ทั่วไป	744	47.3
ระดับปฏิบัติการ	732	46.5
ระดับผู้บริหาร	97	6.2
บุคลากรด้าน		
สาธารณสุข	603	38.3
สวัสดิการสังคม	275	17.5
การทหาร	343	21.8
เจ้าหน้าที่ในจังหวัด	302	19.2
ศาล	50	3.2

2. ในด้านอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-45 ปี (ร้อยละ 42.7) ช่วงอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี (ร้อยละ 30.1) ช่วงอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 46 ปี (ร้อยละ 27.2)

3. ในด้านสถานภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 54.4) และเป็นโสด (ร้อยละ 38.5) หย่า (ร้อยละ 3.4) เป็นม่าย (ร้อยละ 2.7) แยกกันอยู่ (ร้อยละ 1.7) และอื่นๆ (ร้อยละ .2)

4. ในด้านระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 50.2) ต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 36.2) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 13.6)

5. ในด้านรายได้ต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 8,001-15,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 32.9) รายได้ต่ำกว่า 8,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 26.6) รายได้ 15,001-25,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 23.8) และมีรายได้มากกว่า

25,001 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 16.7)

6. ในด้านตำแหน่งงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ทั่วไป (ร้อยละ 47.3) ระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 46.5) และระดับผู้บริหาร (ร้อยละ 6.2)

7. ในด้านหน่วยงานต้นสังกัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดหน่วยงานด้านสาธารณสุข (ร้อยละ 38.3) ด้านการทหาร (ร้อยละ 21.8) เจ้าหน้าที่ในจังหวัด (ร้อยละ 19.2) สวัสดิการสังคม (ร้อยละ 17.5) และศาล (ร้อยละ 3.2)

สรุปสาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศชาย 5 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 สาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยเนื่องจากโอกาส สิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดสนิทสนม หรือความเห็นอกเห็นใจ ทำให้มีภรรยาโดยไม่ได้ตั้งใจ (ร้อยละ 58.2)

อันดับที่ 2 การที่อยู่ร่วมกับภรรยามานาน จนเกิดความจำเจ ทำให้เกิดความรู้สึก เบื่อหน่าย (ร้อยละ 48.2)

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของเพศชายเกี่ยวกับสาเหตุของการมีภรรยา

ลำดับที่	สาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยา	จำนวน (ร้อยละ) (n = 689)
1.	โอกาส สิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดสนิทสนม หรือความเห็นอกเห็นใจ ทำให้มีภรรยาโดยไม่ได้ตั้งใจ	401 (58.2)
2.	มีความรู้สึกเบื่อหน่ายที่เกิดขึ้นจากความจำเจ ที่อยู่ร่วมกับภรรยา	332 (48.2)
3.	เพราะพฤติกรรมของภรรยา เช่น ดิตสุรา หรือการพนัน หรือจู้จุกจิก ขี้บ่น ใจร้อน ก้าวร้าว	294 (42.7)
4.	ภรรยาไม่สนใจดูแลตนเอง เช่น ปล่อยให้อ้วน	289 (42.0)
5.	ความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชาย	285 (41.4)
6.	การให้ความร่วมมือของบุคคลที่ 3 (ที่มีความรัก) ที่ยินดีเป็นภรรยา	282 (40.9)
7.	ขาดความตื่นเต้นในชีวิตคู่โดยเฉพาะด้านเพศสัมพันธ์	276 (40.1)
8.	ถูกควบคุมบังคับให้อยู่ในกรอบทั้งด้านการเงิน/ส่วนตัว ทำให้เสียความภูมิใจหรือเสียความรู้สึกในคุณค่าตนเอง	269 (39.0)
9.	ภรรยาทุ่มเทให้กับหน้าที่การงานหรือบุตรมากกว่าการให้การดูแลสามี	259 (37.6)
10.	เป็นเพียงวิธีหาความสุข หรือความตื่นเต้นในชีวิตเท่านั้น	254 (36.9)
11.	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำวันของครอบครัวและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดน้อยเกินไป	232 (33.7)
12.	แยกกันอยู่เพราะหน้าที่การงาน	231 (33.5)
13.	การมีภรรยาเป็นเรื่องส่วนตัวและตามกระแสสังคมในอดีต	215 (31.2)
14.	ภรรยาสามารถให้ประโยชน์กับตน เช่น สามารถสนับสนุนให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำอยู่	168 (24.4)
15.	ฝ่ายชายมีหน้าที่การงานสูงและมีฐานะมั่นคง	126 (18.3)
16.	ประวัติครอบครัวของตนเองที่บิดามีภรรยา	95 (13.8)
17.	อื่นๆ	37 (5.4)

อันดับที่ 3 พฤติกรรมของภรรยา เช่น ดิตสุรา การพนัน หรือ จู้จี้ ขี้บ่น (ร้อยละ 42.7) และไม่สนใจดูแลตนเอง (ร้อยละ 42.0)

อันดับที่ 4 ความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชาย (ร้อยละ 41.4)

อันดับที่ 5 การให้ความร่วมมือของบุคคลที่ 3 (ที่มีความรัก) ให้ความร่วมมือและยินดีเป็นภรรยาน้อย (ร้อยละ 40.9) ประกอบกับไม่มีความตื่นตัวในชีวิตคู่โดยเฉพาะด้านเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 40.1)

สรุปสาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศหญิง 5 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 สาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อยเนื่องจากความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชาย (ร้อยละ 77.8)

อันดับที่ 2 โอกาส สิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดสนิทสนม หรือความเห็นอกเห็นใจ ทำให้มีภรรยาน้อยโดยไม่ตั้งใจ

(ร้อยละ 73.4)

อันดับที่ 3 มีความรู้สึกเบียดเบียนที่เกิดขึ้นจากความจำเจที่อยู่ร่วมกับภรรยามานาน (ร้อยละ 65.4) และการให้ความร่วมมือของบุคคลที่ 3 (ที่มีความรัก) ยินดีเป็นภรรยาน้อย (ร้อยละ 59.2)

อันดับที่ 4 ภรรยาทุ่มเทให้กับหน้าที่การงานหรือบุตรมากกว่าการให้การดูแลสามี (ร้อยละ 55.8)

อันดับที่ 5 ภรรยาไม่สนใจดูแลตนเอง (ร้อยละ 52.8) และแยกกันอยู่เพราะหน้าที่การงาน (ร้อยละ 51.1)

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศชายมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาน้อยว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของเขามากที่สุด (ร้อยละ 59.4) ไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมรองลงมา (ร้อยละ 28.5) และอยากเข้าไปช่วยแก้ไข้ปัญหา (ร้อยละ 11.2) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาน้อยว่า ไม่ถูกต้องตามหลัก

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของเพศหญิงสาเหตุของการมีภรรยาน้อย

ลำดับที่	สาเหตุของการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อย	จำนวน (ร้อยละ) (n = 884)
1.	ความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชาย	688 (77.8)
2.	โอกาส สิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดสนิทสนม หรือความเห็นอกเห็นใจ ทำให้มีภรรยาน้อยโดยไม่ตั้งใจ	649 (73.4)
3.	มีความรู้สึกเบียดเบียนที่เกิดขึ้นจากความจำเจ ที่อยู่ร่วมกับภรรยามานาน	578 (65.4)
4.	การให้ความร่วมมือของบุคคลที่ 3 (ที่มีความรัก) ยินดีเป็นภรรยาน้อย	523 (59.2)
5.	ภรรยาทุ่มเทให้กับหน้าที่การงานหรือบุตรมากกว่าการให้การดูแลสามี	493 (55.8)
6.	ภรรยาไม่สนใจดูแลตนเอง เช่น ปล่อยให้ตัวอ้วน	467 (52.8)
7.	แยกกันอยู่เพราะหน้าที่การงาน	461 (51.1)
8.	ขาดความตื่นตัวในชีวิตคู่โดยเฉพาะด้านเพศสัมพันธ์	450 (51.0)
9.	เพราะพฤติกรรมของภรรยา เช่น ดิตสุรา หรือการพนัน หรือจู้จี้จุกจิก ขี้บ่น ใจร้อน ก้าวร้าว	433 (49.0)
10.	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำวันของครอบครัวและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดน้อยเกินไป	412 (46.6)
11.	ถูกควบคุมบังคับให้อยู่ในกรอบทั้งด้านการเงิน/ส่วนตัว ทำให้เสียความภูมิใจหรือเสียความรู้สึกในคุณค่าตนเอง	409 (46.3)
12.	เป็นเพียงวิธีหาความสุข หรือความตื่นตัวในชีวิตเท่านั้น	328 (37.1)
13.	ฝ่ายชายมีหน้าที่การงานสูงและมีฐานะมั่นคง	286 (32.4)
14.	ภรรยาน้อยสามารถให้ประโยชน์กับตน เช่น สามารถสนับสนุนให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำอยู่	284 (32.1)
15.	การมีภรรยาน้อยเป็นเรื่องส่วนตัวและตามกระแสสังคมในอดีต	251 (28.4)
16.	ประวัติครอบครัวของตนเองที่บิดามีภรรยาน้อย	173 (19.6)
17.	อื่นๆ	81 (9.2)

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาบ่อย

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีหรือเป็นภรรยาบ่อย	ชาย จำนวน (ร้อยละ)	หญิง จำนวน (ร้อยละ)
เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา	319 (59.4)	260 (38.9)
ไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม	153 (28.5)	331 (49.5)
อยากเข้าไปช่วยแก้ไขปัญห	60 (11.2)	62 (9.3)
อื่นๆ	5 (.9)	16 (2.3)
รวม	537 (100.0)	669 (100.0)

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาบ่อย

	ความคิดเห็น		ชาย	หญิง	P value
	ใช่	ไม่ใช่	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การที่ชายหรือหญิงมีครอบครัวแล้วไม่ควรมีความสัมพันธ์กับคนอื่น (ใช่)			512 (78.2)	802 (95.7)	0.000*
ผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เหมือนในอดีต (ใช่)			493 (77.9)	727 (89.1)	0.000*
ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่ (ใช่)			538 (83.0)	810 (97.2)	0.000*
ผู้ชายทุกคนคิดนอกใจหรือมีภรรยาน้อยถ้ามีโอกาส (ใช่)			304 (46.6)	470 (56.0)	0.000*
10% ของสามีที่มีเมียน้อยไม่มีความสุขในชีวิตสมรส ส่วน 90% ยังมีความสุขดีในครอบครัวเดิม (ใช่)			417 (64.0)	472 (57.1)	0.006*

ศีลธรรมมากที่สุด (ร้อยละ 49.5) เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา รองลงมา (ร้อยละ 38.9) และอยากเข้าไปช่วยแก้ไขปัญห (ร้อยละ 9.3)

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 83.0) การที่ชายหรือหญิงมีครอบครัวแล้วไม่ควรมีความสัมพันธ์กับคนอื่นรองลงมา (ร้อยละ 78.2) ผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนเหมือนในอดีต (ร้อยละ 77.9) 10% ของสามีที่มีเมียน้อยไม่มีความสุขในชีวิตสมรส ส่วน 90% ยังมีความสุขดีในครอบครัวเดิม (ร้อยละ 64.0) และผู้ชายทุกคนคิดนอกใจหรือมีภรรยาน้อยถ้ามีโอกาสต่ำสุด (ร้อยละ 46.6)

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 97.2) การที่ชายหรือหญิงมีครอบครัวแล้วไม่ควรมีความสัมพันธ์กับคนอื่นรองลงมา (ร้อยละ 95.7) ผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนเหมือนในอดีต (ร้อยละ 89.1) 10% ของสามีที่มีเมียน้อยไม่มีความสุขในชีวิตสมรส ส่วน 90% ยังมีความสุขดีในครอบครัวเดิม (ร้อยละ 57.1) และผู้ชายทุกคนคิดนอกใจหรือมีภรรยาน้อยถ้ามีโอกาสต่ำสุด (ร้อยละ 56.0)

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เกี่ยวกับการมีภรรยาน้อย มีความแตกต่างในทุกข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงทัศนคติที่แตกต่างกันด้วยประเด็นของเพศต่อปัญหานี้

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สังคมต้องตระหนัก เพราะส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่หล่อหลอมอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่นแก่สมาชิก⁽³⁾ ปัญหานี้คือการนอกใจคู่สมรสหรือการมีภรรยาน้อยที่เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว หรือครอบครัวล่มสลาย แยกแยก หรือเกิดการกระทำที่นำไปสู่ความร้ายแรงดังเช่น การฆ่ากันตายระหว่างสามี-ภรรยา ตามที่เคยปรากฏในข่าวก่อนหน้าหนังสือพิมพ์ และทัศนคติที่เห็นว่าเป็นเรื่องปกติของผู้ชายที่สามารถมีภรรยาได้หลายคน หญิงที่เป็นภรรยาหลวงน่าจะยอมรับได้ หรือมีติชายหญิงที่ยกย่องให้ชายเป็นใหญ่กว่าหญิงและยอมรับให้ชายใช้ชีวิตอิสระได้⁽⁴⁾

จากผลการศึกษาที่พบว่าเพราะความใกล้ชิดสนิทสนม โอกาส สิ่งแวดล้อม ความเห็นอกเห็นใจ และความไม่รู้จักเพียงพอของผู้ชาย ทำให้ผู้ชายมีภรรยาน้อยโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งอาจบางครั้งการใช้สิ่งมีค่าในบางโอกาสก็อาจเป็นสาเหตุของปัญหานี้^(5,6) ดังเช่นการศึกษาที่เคยมีมาถึงปัญหาสุราจะมีความสัมพันธ์กับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว หรืออาจตั้งใจก็ได้ในกรณีที่บุคคลที่ 3 ให้ความร่วมมือด้วยและมีความเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

ในความเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ระเบียบวินัยทางราชการ เป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสมของการมีปัญหาเรื่องของเมียน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ในตำแหน่งหน้าที่การงาน รวมทั้งอาจมีปัญหาในเรื่องของการบังคับบัญชา หากในกรณีที่หญิงที่เกี่ยวข้องเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยปัญหาพื้นฐานอื่นเป็นดังบุคคลทั่วไปต้องประสบอยู่ ซึ่งในระเบียบข้าราชการพลเรือน ก็ได้มีบทข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง⁽⁷⁾ คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 82 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้⁽¹⁰⁾ ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย ถ้าข้าราชการพลเรือนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย เช่น กรณีข้าราชการมีภรรยาน้อย ภรรยาหลวงสามารถร้องเรียนว่ากระทำผิดวินัยได้ และมาตรา 83 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้ามดังต่อไปนี้⁽⁸⁾ ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ถ้าข้าราชการพลเรือนผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้าม ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย เช่น กรณีผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหญิงถูกผู้บังคับบัญชาล่วงละเมิดหรือคุกคามทาง

เพศ ไม่ว่าจะเป็นกระทำการด้วยการสัมผัสทางกาย วาจา อากัปกิริยา สื่อสาร หรือแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ ผู้ถูกกระทำนั้นสามารถร้องเรียนการกระทำดังกล่าวว่าเป็นการกระทำผิดวินัยได้

ความเชื่อ จารีตประเพณี และวัฒนธรรมล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงยังคงอยู่ต่อไป โดยเฉพาะบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชาย รวมถึงความเชื่อของผู้ชายที่เชื่อว่า ผู้หญิงเป็นทรัพย์สิน ตนสามารถทำอะไรก็ได้ รวมทั้งการมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่น⁽⁸⁾

นอกจากนี้ ภาระที่กำหนดหน้าที่ให้ผู้ชายเป็นผู้นำ เป็นผู้หารายได้ และเป็นผู้ที่มีบทบาทในสังคมนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงจะเป็นผู้ที่ต้องดูแลลูกและความเป็นอยู่ในครอบครัว ผู้หญิงจึงสะท้อนภาพของความอ่อนไหว อ่อนแอ อ่อนข้อ ต้องเอาใจ ประณีต และบริการสามี ในขณะที่ผู้ชายจะสะท้อนภาพของความมีเหตุผล กล้าตัดสินใจ เข้มแข็ง เป็นผู้นำ ซึ่งเป็นเป้าหมายและเป็นรากฐานทำให้ผู้ชายสามารถกระทำรุนแรง โดยการมีหญิงอื่น โดยมีความเชื่อว่า ไม่ได้เป็นเรื่องผิดปกติแต่อย่างใด เพราะผู้หญิงก็ยอมรับสภาพไปโดยปริยาย จากการศึกษาจะพบว่าทัศนคติที่ไม่ถูกต้องนี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 83.0) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภรรยาน้อยว่า ผู้ชายที่เป็นสามีควรยุติชีวิตคู่กับภรรยาเดิมให้เรียบร้อยก่อนที่จะมีภรรยาใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 97.2)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายได้พยายามแก้ไขความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยการให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การให้คำปรึกษา การให้ที่พักพิง การฟื้นฟูสุขภาพกาย การบำบัดจิตใจ รวมถึงการรณรงค์ให้สังคมตระหนักและรับรู้ว่าเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่ปัญหาส่วนตัวของคนในครอบครัว แต่เป็นปัญหาสังคมที่รอการแก้ไขให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ปัจจุบัน ประเทศไทยเรามีระบบ การลงทะเบียนบุคคล และครอบครัวในระบบสารสนเทศ ซึ่งการมีข้อมูลที่คนสามารถเข้าถึงข้อมูล สถานะสมรส ก็จะทำให้การเอาเปรียบหญิงอื่นโดยให้ข้อมูลเท็จยากขึ้น ทำให้อาจเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการลดซึ่งปัญหาการมีเมียน้อยของสังคมไทย โดยประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มประเทศมุสลิมที่

สามารถมีภรรยาได้มากกว่า 1 คนก็ยังสามารถใช้ระบบนี้ในการแก้ไขปัญหา การมีเมียน้อยที่ไม่อยู่ระบบ กลายเป็นปัญหาครอบครัว⁽⁹⁾

ความรุนแรงเปรียบเสมือนมรดกที่ตกทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง องค์การอนามัยโลกได้รายงานว่าการถูกข่มขืนและลูกสาวของแม่ที่ถูกกระทำรุนแรงหลายรายได้เจริญรอยตามพฤติกรรมรุนแรงของพ่อ ซึ่งเป็นผู้กระทำหรือไม่ก็ยอมรับสภาพการถูกกระทำโดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนเด็กที่ประสบพบเห็นแม่ถูกกระทำรุนแรงก็ได้รับผลกระทบต้อจิตใจและอารมณ์ไม่ต่างจากแม่ (WHO, 1995)⁽¹⁰⁾

ประเด็นที่ต้องนำมากล่าวในการศึกษานี้ ก็คือ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำนิยามเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยมาตรา 1 ได้ระบุไว้ว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิง หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจต่อผู้หญิง รวมทั้งการขู่เข็ญ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย มาตรา 53 ได้ระบุไว้ว่า รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรง...”⁽¹¹⁾ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานตามกฎหมายที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญต่อการช่วยกันบรรเทาภัยจากความรุนแรงในครอบครัว

ดังนั้นการแก้ไข เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการมีเมียน้อยในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีแนวทางการป้องกันดังนี้คือ

1) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่ให้ผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว และมีอิสระในการใช้ชีวิต และอบรมสั่งสอนตั้งแต่เยาว์วัยให้รู้จักบทบาท หน้าที่ การเคารพส่วนบุคคล และความเสมอภาคชายหญิง ทั้งในสถานศึกษาและในครอบครัวด้วย

2) สนับสนุนให้เป็นครอบครัวผัวเดียวเมียเดียวด้วย และยกย่องครอบครัวตัวอย่างให้แก่สาธารณะรับรู้ เพื่อเกิดกระแสขับเคลื่อนต่อไปในสังคม

3) นำกฎ ระเบียบ วินัยของข้าราชการมาใช้ในการสอดส่อง ควบคุมอย่างเข้มงวด ในเรื่องพฤติกรรม หรือความประพฤติ เพราะการกระทำเช่นนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ชื่อเสียง และหน่วยงานด้วย

4) ระบบการมีทะเบียนบุคคลในระบบเวชสนเทศจะเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันปัญหานี้

สรุปผลการศึกษา

การมีภรรยาน้อยเป็นปัญหาที่สังคมจะต้องตระหนัก เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว หรือทำให้ครอบครัวแตกแยก การที่ผู้ชายคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และคิดนอกใจ ถ้ามีโอกาสนั้น เห็นควรหาแนวทางให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเป็นครอบครัวผัวเดียวเมียเดียว และให้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องชื่อเสียง หน้าที่การงานและหน่วยงาน รวมทั้งการนำระเบียบวินัยในระบบราชการมาใช้ควบคุมพฤติกรรมด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. Aekplakorn W., Kongsakon R. Intimate partner violence among women in slum communities in Bangkok, Thailand. Singapore Med J 2007;48:763-8.
2. กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.
3. นงพงา ลิ้มสุวรรณ และรณชัย คงสกนธ์. สาเหตุการมีเมียน้อยในชายไทย 20 ราย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 2541;43:207-16.
4. รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ: สหประชาพาณิชย์, 2551.
5. รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. การตีตราแบบอันตรายกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไทย: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมแบบจับคู่. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2550;52:296-305.
6. บุญเสริม หุตะแพทย์ และกิตติภา สุวรรณรัตน์. ผลกระทบของสุราในฐานะปัจจัยร่วมการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. รายงานการวิจัยฝ่ายศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง 2546; 2.

7. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.
8. รณชัย คงสกนธ์. 100 (ร้อย) เรื่องรัก...รุนแรง. สหประชาพานิชย์. กรุงเทพฯ, 2547.
9. Is one wife enough? Polygamy's increasingly threatened role in the modern world. *Asiaweek* 1993;8:28-30, 35.
10. Braithwaite T. Children who are abused. *Ment Health Today* 2009:19.
11. รณชัย คงสกนธ์. นิติจิตเวชศาสตร์ กรุงเทพฯ: บางกอกบลู๊ก, 2549.

A Study of Public Officials' Attitudes toward Having Mistress.

Kongsakon R, MD., LL.B.,M.Sc.¹

Rattanarat N, LL.B., B.A., B.P.A., M.A., LL.M.², Krueamungkorn P, B.S.W.¹

¹ Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Bangkok 10400, Thailand.

² Faculty of Law, Eastern Asia University, Pathumthani

Abstract

Objectives: The study purposes were to survey the public officials' attitudes and to find ways to prevent having mistress problem.

Methods: The study method was the survey research collecting information through questionnaires from the public officials 1,573 persons (total 1,750 persons).

Results: The study result found that there were females (56.2%) and males (43.8%). Most of them is 31-45 years old (42.7%); were marriage (54.4%); graduated with a Bachelor Degree (50.2%); had salary 8,001-15,000 Baht per month (32.9%).

Most males had opinions that opportunity, situation, intimacy or sympathy was reasons to have the mistress without intention (58.2%), while most females had opinions that the reason of having mistress was insufficiency of males (77.8%).

Most males had opinions on having or being mistress that were deemed personal matter (59.4%), while most females had opinions on having or being mistress that were immoral (49.5%).

Most males had opinions on having mistress that the husband should end his marriage life with current wife before had a new wife (83.0%), which agreed with most females' opinions on having or being mistress that the husband should end his marriage life with current wife before had a new wife (97.2%).

Conclusion: The study can be concluded that having mistress is a problem that the social must be aware because it is a part of occurrence of violation in the family or family breaking. For males' opinion on having mistress to be deemed personal matter or cheating when he had a chance, the findings suggest that we should find the ways to change their attitudes to be the monogamy idea, to make them think about its consequences such as in reputation, career or organization, and to apply regulations and directives of Civil Services system to control their behaviors.

Keywords: Mistress, attitude, public official, prevention

Corresponding author: Kongsakon R, MD.

Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Bangkok, 10400 Thailand. Tel. 02-201-1275, 02-201-1478 Fax. 02-354-7279 Email: rarks@mahidol.ac.th